

Francesc Pané,
L'ombra dels minarets.
 Lleida: Pagès editors, 1998.
 (Lo Marraco; 31)

LES INTENSES I ALLARGASADES OMBRES DEL PODER I DE L'AMOR

MARTA GINÉ

L'ombra dels minarets, de Francesc Pané, arrenca d'un conflicte prou punyent entre nosaltres i present en el títol mateix del llibre: els problemes i frustracions dels magribins instal·lats en una societat que no és la seva (en aquest cas, Lleida; si bé la situació és perfectament extrapolable a qualsevol ciutat europea), la melangia envers el propi país, les trames i interessos vergonyosos, moltes vegades, de l'islamisme... Tanmateix, la novel·la és quelcom més que un relat al qual la història d'un avui molt concret dóna el prestigi de la versemblança; car si bé l'obra defensa explícitament uns principis polítics i socials, l'autor no dóna pas *lliçons*—per més honestes que siguin—i que tan difícils són de pair en el decurs d'una lectura. Al contrari, des de l'actitud del compromís, Francesc Pané ens vol mostrar, sobretot, una persona—Iussef Harif—, amb els malsons de la seva existència, derrotada pel sistema (del qual es descobreixen la minsa escala de valors i la conducta), una persona marginada, i, malgrat tot, amb prou virtuts ètiques per defensar la família, l'amistat... en una paraula, els sentiments més delicats i per deixar-se «endur per l'oportunitat de l'amor» (pàg. 177). Al meu entendre, aquesta gènesi doble (des de la consciència de l'home individual i social) és un aspecte indestruïble de la voluntat d'estil de l'autor. Com ho és també el fet d'abordar el relat vital d'un home des d'una visió a voltes intemporal: és a dir, més enllà de l'anècdota d'un marroquí exiliat per causes polítiques, que viu a Lleida i descobreix, en aquesta ciutat, per primer cop l'amor d'una dona, Pané ens explica les vivències, els sentiments, les emocions d'un protagonista amb el qual ens podem reconèixer perquè, més enllà d'una història personal, el que se'ns relata és l'eterna lluita de l'home per ser feliç (en el seu jo d'infant i d'home, més endavant), per ser lliure en un món sovint massa *manegat* i oportunista (ja sigui des del vessant polític com del *religiós*, siguin de la cultura que sigui). Per arribar a aquesta aparentment senzilla veritat que permet el procés d'identificació protagonista—lector, els fets apareixen fragmentàriament, tal com ho fan en el record, amb salts temporals i espacials endavant i endarrere—nord i sud (el món de la infància, el món de la vida adulta; la vida al Marroc, la vida a Europa); també se'ns apareixen a través de visions i retalls d'imatges, algunes

de gran precisió en els detalls, altres es copsen des d'angles diferents, en figures canviant de calidoscopi, per mostrar llur complexitat, ambivalència o manca de linealitat. Finalment, els darrers aspectes que cal ressaltar de l'univers de l'autor són la concepció que l'home real, insubstituïble, només pot créixer en el si d'una tradició, d'un país; i, especialment, el descobriment que qualsevol ésser és més gran que el temps si és fidel a una causa que el guia, encara que aquesta fidelitat sigui condemnada al fracàs: en efecte, la novel·la s'inscriu en la línia de totes aquelles que descriuen un concepte tràgic del destí («el destí governaria, en endavant, el seu timó», pàg. 204), contra el qual l'home no pot res, novel·les que descriuen la consciència de lluitar per una causa impossible i la fidelitat, malgrat tot, a aquest ideal. Iussef sap que la mort l'espera des del començament de l'aventura («era tan ambiciós el projecte que només tenia sentit si tothom sabia que s'abocaven a un suïcidi», pàg. 112; «o potser ella ho trobaria noble i titànic», pàg. 178), tanmateix tira endavant. I, no obstant el desastre, la seva capacitat d'estimar fa d'ell i de la seva curta vida—com de la «vie manquée» d'Aimée d'*El Chevalier des Touches*—«quelque chose de plus beau que la vie réussie des autres».